

Kitaplarını Fransızca ve Türkçe olarak yazan **Osman Necmi Gürmen**, uzun bir aradan sonra üçüncü romanı “Râna” ile geri döndü.

İki dünyanın Râna’sı

••• BUKET ÖKTÜLMÜŞ buketok@hotmail.com

HÜSEYİN HAŞİM Bey, “sıcak bir yaz günü, harem dairesinin eşliğinde, yaşamın ilk çılgılığı”nı duyduğu ve ebenin “kızınız oldu efendim, Libabe Hanım sıhhatteler” müjdesini aldığı anda Yıldız tarafından gelen top sesleriyle irkilir. Ağzından dökülen, “Hayır ola! Bayram değil, seyran değil, tevekkeltü tealallah”ı takiben Kelam-ı Kadim’ini açar ve Emine Râna. Doğumu 18 Cemaziyülevvel 1323 (21 Temmuz 1905) Cuma kaydını düşer.

İçinde kıpırdayan, bir türlü etkisinden kurtulamadığı, tuhaf bir önsezi, bir tür kor-

ku vardır. Kızının doğum anı, dönemin Osmanlı padişahı 2. Abdülhamid’e yapılan bombalı saldırıya denk düşmüştür. Elinde olmaksızın ürperir Hüseyin Haşim Bey. Bu hayli inançlı adam, ne yazık ki, sadece Allah ve peygambere değil, kendi zihninin karanlık yorumlarına da tutkundur. Bunlardan biri soylarının tek erkekle yürüdüğü inanışıysa, diğeri de sevgili kızı Râna’nın doğumuna düşen bombanın uğursuz gölgesidir. Zihne yerleşmiş batılın kendini gerçekleştirme gücü vardır. Ve ailenin karmakarman çorman yapısından tarihsel sürecin

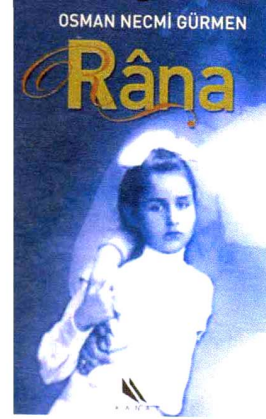
irili ufaklı dikenlerine, kopuşlarına, kendini altüst oluşlarla açık eden sancılı oluşumlarına dek her gelişme bu gerçekleştirmeye hizmet eder (bir tür kendini doğrulayan kehanet efekti gibi).

Bunca şey yetmezmişçesine Emine Râna solaktır da; Üsküdar sırtlarında, Sultantepe’de kocaman bir konakta yaşayan ailenin yanında irili ufaklı pek çok kadın çalışmaktadır ve nedense, Râna’nın solaklığı bunların içine dert olmaktadır. Hele onun solak olduğunu keşfeden Menekeş Bacı’nın, “Abuu! Yediği haram

olacak bu kızın! Melaike-ler ne der?” haykırışını takiben kendini Râna’nın solaklıktan kurtuluşu mücadelesine adanması henüz iki yaşını sürmekte olan çocuğun sürekli azarlanması ve korkutulmasıyla sonuçlanır ki, tamamıyla moral bozucudur.

Libabe Hanım’ın annesi akıl hastasıdır. Kitapta ne olduğu yazılmasa da hastalığı, muhtemelen, şizofrenidir. Çünkü kendisine zarar verme eğilimi vardır ve bunu engellemek için odası son derece yalın döşenmiştir. Odasında hiçbir metal nesne olmadığı gibi, kapısı da sürekli kilitlidir. Kendi kendine konuşup tartışan, ruh haline göre bağırıp çağıran bu anne, ara ara yoklayan krizleri dışında epeyce munis biridir.

Üstelik Emine Râna’nın yalnızca ailesi değil, yaşadığı topraklar da sancılıdır. Tari-

“Rana”
Osman Necmi Gürmen
Kanat Kitap
Fiyatı: 12 YTL

hinin belirleyici bir kavşak noktasına gelip dayanmıştır; hem onun hem de sevdiklerinin ayaklarını bastığı koordinatlar ve zemin hiç de sağlam değildir. Onun bebeliği ve çocukluğu, bir tür, imparatorluğun altüst oluşuna tanıklıktır adeta. Abdülhamid devrilmiş, yerine geçenler gidene atar olmuş, meşrutiyet ilan edilmiş, 31 Mart vakası ve daha bir sürü tatsız gelişme olmuştur. Osmanlı’nın başkentinde tam bir kaos hüküm sürmekte, faturası da, her zaman olduğu gibi,

halka kesilmektedir ve Râna’nın, büyürken, dışında güvenli bir dünya, mutlu-nehşeli-sevgi dolu insanlar yoktur. Tam dersine derin bir kaygı, keder ve korku hakimdir yüzlere.

Bütün bunlar yetmezmişçesine Balkan topraklarının birbiri ardına kaybı, Birinci Dünya Savaşı’nın patlak verşi Os-

manlı’nın savaşa katılımı, Çanakkale Savaşları, Osmanlı’nın yenilgisi, Anadolu, İzmir ve İstanbul’un işgali, işgal yılları, Kurtuluş Savaşı, Büyük Taaruz, Yunan ordusunun yenilgisi, Lozan Antlaşması...

Alabildiğine sıcak, adeta el yakan bir tarihsel süreç ve büyük altüst oluşlar ve bu süreci ailesinin altüst oluşlarına tanıklıkla birlikte yaşayan Râna... Şimdi de, kısaca, ailenin altüst oluşlarına göz atalım: Hüseyin Haşim Bey’in anne-babasının Koska’daki evleri, birkaç mahalle ile birlikte, yangında kül olmuş, bu acı Fatma Zehra Hanım’ın ölümüyle katmerlenmiş, Rana çok sevdiği babaannesinin ölümüyle derinden sarsılmasının yanı sıra bir de annesini keşfederek başka tür bir sarsıntıının içinde debelenmeye başlamıştır.

Osman Necmi Gürmen, roman okumanın hazzını doyasıya yaşatan “Râna”yı annesinden esinlenerek yazmış. Osmanlı’nın son dönemiyle Cumhuriyet’in ilk yıllarının ruhunun mükemmel bir şekilde aktarıldığı kitap, olgun dili ve anlatımının yanı sıra kişilerle önem kazanıyor. ■